# ONLAYN TA’LIMDA INGLIZ TILINI O‘QITISHNING DIDAKTIK MUAMMOLARI VA YECHIMLARI

**Eshquvvatova Zilola**
,,Ipak yo'li" turizm va madaniy meros xalqaro universiteti

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada onlayn ta’lim sharoitida ingliz tilini o‘qitish jarayonida yuzaga keladigan didaktik muammolar va ularning samarali yechimlari tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar rivoji natijasida masofaviy ta’lim keng tarqalib, o‘qitish metodikasida yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Tadqiqot davomida onlayn darslarda uchraydigan asosiy muammolar talabalarning motivatsiyasi pasayishi, interaktivlikning yetishmasligi, texnik cheklovlar va baholash jarayonidagi qiyinchiliklar o‘rganildi. Kvantitativ va sifat tahlillari asosida ushbu muammolarning ta’lim samaradorligiga ta’siri aniqlangan. Shuningdek, maqolada didaktik yechimlar sifatida interaktiv metodlar, blended learning, adaptiv platformalar va kommunikativ yondashuvlarning samaradorligi yoritilgan. Tadqiqot natijalari onlayn ta’lim sharoitida ingliz tilini o‘qitish metodikasini takomillashtirishga xizmat qiladi va pedagoglar uchun amaliy tavsiyalar beradi.

**Kalit so‘zlar:** onlayn ta’lim, ingliz tili o‘qitish, didaktik muammolar, masofaviy ta’lim, interaktivlik, motivatsiya, blended learning, baholash, pedagogik strategiyalar, raqamli platformalar, e-learning, kommunikativ yondashuv, ta’lim texnologiyalari

**Kirish**

So‘nggi yillarda onlayn ta’lim global ta’lim tizimining muhim tarkibiy qismiga aylandi. Ayniqsa, pandemiya davrida masofaviy ta’limning jadal rivojlanishi ingliz tilini o‘qitish metodikasiga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatdi. Onlayn ta’lim o‘quv jarayonini moslashuvchan va qulay qilish bilan birga, bir qator didaktik muammolarni ham yuzaga keltirdi. Didaktika nuqtai nazaridan, onlayn muhitda o‘qitish an’anaviy sinfdagi interaktivlikni to‘liq ta’minlay olmaydi. Bu esa talabalarning faolligi va motivatsiyasiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Michael Moore masofaviy ta’limda “transactional distance” tushunchasini ilgari surib, o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi psixologik masofa muhim omil ekanligini ta’kidlagan.

Shuningdek, Gilly Salmon onlayn o‘qitishda bosqichma-bosqich interaktivlikni rivojlantirish zarurligini ko‘rsatgan. Mazkur yo‘nalishda olib borilgan tadqiqotlar onlayn ta’limning imkoniyatlari bilan birga uning cheklovlarini ham ochib beradi. Biroq, didaktik muammolarni kompleks tahlil qilish va samarali yechimlarni ishlab chiqish zarurati saqlanib qolmoqda. Ushbu tadqiqotning maqsadi onlayn ta’limda ingliz tilini o‘qitish jarayonida yuzaga keladigan didaktik muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo‘yicha samarali pedagogik yechimlarni ishlab chiqishdan iborat.

**Metod va usullar**

Mazkur tadqiqot aralash metodologiya (mixed-methods approach) asosida olib borildi. Tadqiqotda 100 nafar talaba ishtirok etdi va ular ikki guruhga ajratildi: nazorat guruhi (an’anaviy onlayn darslar) va tajriba guruhi (takomillashtirilgan interaktiv onlayn metodlar asosida o‘qitish). Kvantitativ tahlil uchun diagnostik testlar qo‘llanildi. Testlar grammatika, lug‘at boyligi, tinglab tushunish va yozma nutq ko‘nikmalarini baholashga qaratildi. Test natijalari semestr boshida va oxirida taqqoslandi. Sifat tahlili uchun intervyu, kuzatuv va so‘rovnomalar qo‘llanildi. Talabalarning onlayn darslardagi faolligi, motivatsiyasi va qiyinchiliklari o‘rganildi.

Tajriba guruhida quyidagi platformalar va metodlar qo‘llanildi:

- Zoom – sinxron darslar;
- Google Classroom – topshiriqlar va baholash;
- Moodle – kurs materiallari;
- interaktiv metodlar (quiz, breakout rooms, muhokama);
- blended learning modeli.

Tadqiqot davomida quyidagi metodlar qo‘llanildi:

- statistik tahlil;
- kontent-tahlil;
- taqqoslash metodi;
- kuzatuv.

Ma’lumotlarning ishonchliligini ta’minlash uchun triangulyatsiya usuli qo‘llanildi. Mazkur metodologiya onlayn ta’limdagi muammolar va ularning yechimlarini chuqur tahlil qilish imkonini berdi.

**Natija va muhokama**

Tadqiqot natijalari onlayn ta’limda ingliz tilini o‘qitishda bir qator muammolar mavjudligini ko‘rsatdi.

**Jadval 1. Asosiy didaktik muammolar (%)**

| **Muammo** | **Foiz (%)** |
|---|---|
| Motivatsiya pasayishi | 35% |
| Interaktivlik yetishmasligi | 30% |
| Texnik muammolar | 20% |
| Baholash qiyinchiliklari | 15% |

***Manba:*** *So‘rovnoma natijalari (2025)*

Eng katta muammo motivatsiya bilan bog‘liq bo‘lib, bu onlayn muhitda talabalar faoliyatini boshqarish qiyinligini ko‘rsatadi.

**Jadval 2. Didaktik yechimlar samaradorligi (%)**

| **Yechim** | **Samaradorlik (%)** |
|---|---|
| Interaktiv metodlar | 85% |
| Blended learning | 80% |
| Raqamli platformalar | 78% |
| Adaptiv o‘qitish | 75% |

***Manba:*** *Tajriba natijalari (2025)*

Interaktiv metodlar eng samarali yechim sifatida aniqlangan.

Muhokama shuni ko‘rsatadiki, onlayn ta’limda asosiy muammo o‘quv jarayonining passivlashuvi. Michael Moore nazariyasiga ko‘ra, o‘qituvchi va talaba o‘rtasidagi masofa oshgani sari samaradorlik pasayadi. Interaktiv metodlar bu muammoni kamaytiradi. Masalan, breakout rooms orqali kichik guruh muhokamalari tashkil etilishi talabalarning faolligini oshiradi. Zoom platformasida real vaqt rejimida muloqot qilish imkoniyati mavjud bo‘lib, bu kommunikativ kompetensiyani rivojlantiradi. Moodle esa mustaqil o‘rganish uchun qulay muhit yaratadi.

Biroq, texnik muammolar va internetga bog‘liqlik hali ham muhim to‘siq bo‘lib qolmoqda. Shuningdek, baholash jarayonida akademik halollik masalasi dolzarb muammo hisoblanadi. Umuman olganda, onlayn ta’lim samarali bo‘lishi uchun didaktik yondashuvlarni qayta ko‘rib chiqish zarur.

**Xulosa**

Mazkur tadqiqot onlayn ta’limda ingliz tilini o‘qitishda yuzaga keladigan didaktik muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish yo‘llarini ko‘rsatdi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, motivatsiya pasayishi va interaktivlik yetishmasligi asosiy muammolar hisoblanadi. Interaktiv metodlar, blended learning va raqamli platformalar ushbu muammolarni samarali hal qilish imkonini beradi. Kelgusida o‘qituvchilarni raqamli kompetensiyalar bilan ta’minlash, yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish va individual yondashuvni rivojlantirish zarur. Mazkur tadqiqot natijalari ingliz tilini o‘qitish metodikasini takomillashtirishga xizmat qiladi va amaliy ahamiyatga ega.

**Foydalanilgan adabiyotlar**

1. Moore M. Theory of Transactional Distance. – New York: Routledge, 1993. – 210 p.
2. Salmon G. E-moderating. – London: Routledge, 2002. – 240 p.
3. Anderson T. The Theory and Practice of Online Learning. – Athabasca: AU Press, 2008. – 472 p.
4. Garrison D. E-learning in the 21st Century. – London: Routledge, 2011. – 256 p.
5. Hrastinski S. What Do We Mean by Blended Learning? – EDUCAUSE, 2019. – 15 p.